Kandidatų į Lietuvos Respublikos Seimą atsakymai į PLB klausimus

Kandidatas (partija) / PLB klausimas	 Faustas Latėnas (LSDP)	 Žygimantas Pavilionis (TS-LKD)	 Dovilė Šakalienė (LV-ŽS)	 Virgilijus Alekna (LS)	 Ieva Kačinskaitė – Urbonienė (DP)	 Laurynas Okockis (LŽP)
Koks jūsų partijos požiūris į Lietuvos pilietybės išlaikymo klausimą? Kaip siūlote šią problemą išspręsti?	LSDP pasisako už dvigubą pilietybę, tačiau jos įteisinimui reikalingas Konstitucijos pakeitimas, todėl mes siūlome organizuoti referendumą šiuo klausimu.	Negalime sau leisti būti vidutiniška valstybe – turime tapti vieni iš geriausių (tik tokie šiame regione ir galime išlikti), tačiau jeigu norime šio tikslo pasiekti, privalome sujungti savo jėgas, širdis, protus su svetur išvykusiais piliečiais. Negalime sau leisti nutraukti ryšių su galinga mūsų diaspora užsienyje, turime dėti visas pastangas tam, kad išlaikyti jų (ir jų palikuonių) lietuvišką tapatybę, sudaryti teisinę galimybę jiems ar jų vaikams sugrįžti į Lietuvą – leidimas turėti dvigubą pilietybę yra vienas iš būdų tai padaryti. Kaip pirmą žingsnį aš inicijuosiu nacionalinį susitarimą tarp pagrindinių parlamentinių partijų dėl dvigubos pilietybės suteikimo lietuvių kilmės piliečiams, gyvenantiems transatlatinėje šeimoje (ES, NATO bei artimiausių jų sąjungininkų teritorijose) – bet kuri platesnė formuluotė, kurią šiuo metu siūlo kitų partijų atstovai, manau, būtų nereali, todėl vestų į pralaimėjimą.	Mes siūlome keisti referendumo organizavimo teisinę bazę – esame parengę įstatymų pakeitimus, kurie numato paprastos daugumos principą. Tokiu būdu įteisintume dvigubą pilietybę paprasto referendumo keliu pakeičiant Konstituciją. Dvigubos pilietybės įstatyme jau buvo numatyti visi mechanizmai ir saugikliai, tad juos tiesiog sugrąžintume.	Liberalai ne kartą siūlė Seimui, o kartu ir Vyriausybei kuo greičiau apsispręsti dėl platesnio dvigubos pilietybės įtvirtinimo. Po Konstitucinio Teismo išaiškinimų akivaizdu, kad bene vienintelis būdas tai padaryti – pačios Konstitucijos keitimas, o tam reikia atsiklausti tautos nuomonės, atsižvelgti į jos valią, vadinasi, referendumo. 2015 metų pabaigoje Seimas pritarė Liberalų inicijuotoms Pilietybės įstatymo pataisoms, todėl dabar vaikai, gimę užsienyje ir gimimu įgiję kitos valstybės pilietybę, nebeturi prievolės sulaukus 21 metų apsispręsti, kurią vieną pilietybę rinktis. Dėl to laimėjo visi – tai globalus, esminis sprendimas esamai ir būsimoms kartoms. Dabar reikia sprendimo visai mūsų tautai, visai Pasaulio Lietuvai.	Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Seimo 2012-2016 m. kadencijoje Darbo partijos frakcija (toliau-DPF) nuosekliai palaikė užsienio lietuviams aktualius klausimus. Nors partija nėra priėmusi bendros programinės pozicijos pilietybės išlaikymo klausimu, tačiau didelė dalis partijos narių palaiko pasaulio lietuvių siekį išlaikyti Lietuvos pilietybę. Todėl dėl šioje kadencijoje siūlytų įstatymų projektų Seimo posėdžiuose dalyvavę frakcijos nariai balsavo už (XII-2050; XII-2210; XIIP-4532), tai rodo partijos frakcijos nuoseklų požiūrį. Dar daugiau, 2013 m. balandžio 11 d. DPF narys Artūras Paulauskas inicijavo ir užregistravo Seimo nutarimą (XIIP-444) dėl Konstitucijos 12 straipsnio II dalies pakeitimo ir siūlė organizuoti referendumą kartu su Prezidento rinkimais, kuriuose, kaip žinia, dalyvauja daugiausia LR piliečių. Visgi nutarimo projektui nepritarė LR Vyriausybė, o komitetas	Manome, kad visi lietuvių kilmės asmenys, net ir gyvenantys užsienio valstybėje, turi turėti galimybę išlaikyti Lietuvos pilietybę. Neabejojame, jog dvigubos pilietybės politika Lietuvoje turi veikti. Taip pat laikomės nuostatos, jog šie klausimai turi būti sprendžiami ne referendumais, o įstatymų leidybos priemonėmis. Lietuvos žaliųjų partijos pirmininkas, Seimo narys Linas Balsys Seime pasisakė ir balsavo už dvigubos pilietybės suteikimą užsienyje gimusiems vaikams. Seime pritarta, kad svetur gimę vaikai gautų tos šalies pilietybę, tačiau neprarastų lietuviškosios. L.Balsio manymu, šis įstaty mas skatintų parvykti į Lietuvą. Tačiau laikomės nuostatos, jog dvigubos pilietybės klausimas dar nėra pakankamai išdiskutuotas visuomenėje ir nėra atsakymų į daugelį tokių svarbių klausimų, kaip dvigubo piliečio galimybės būti renkamam į Seimą,

		Atitinkamai skeptiškai vertinu siūlymus spręsti šį svarbų klausimą referendumu – daugelis referendumų iki šiol pralaimėdavo, be to, referendumas leistų politikams nusimesti atsakomybę, nusiplauti rankas ir prisidengti „tautos nuomone“ (t.y. ilgam atidėti šio klausimo sprendimą, jeigu referendumo rezultatas – tikėtina - būtų neigiamas). Siūlau šį klausimą spręsti parlamente kvalifikuotos daugumos dėka pasiekus šiuo klausimu platų partijų sutarimą, ką ir pabandysiu pasiekti.			ilgai delsė ir neapsvarstė projekto. Naujai projekto redakcijai, siūlančiai referendumą organizuoti kartu su LR Seimo rinkimais, DPF po PLB nuomonės paviešinimo, nepritarė	galimybė dirbti kitose pareigose, kur reikia duoti priesaiką, kokių teisinių ir etinių implikacijų Lietuvos piliečiams gali kilti tose šalyse, ypatingai JAV, kur natūralizacijos būdu gaunant tos šalies pilietybę būtina prisiekiant atsisakyti anksčiau turėtos Lietuvos pilietybės. Daug Lietuvos piliečių, emigravusių jau iš laisvos Lietuvos po 1990 m. yra tai savo valia padarę. Ar ir jiems reikia vėl iš naujo siūlyti Lietuvos pilietybę, jei kartą atsisakė? Galbūt – tik tiems, kurie to argumentuotai paprašys? Tik atvirai apie visa tai kalbėdami, rasime tinkamą kompromisą.
Koks jūsų partijos požiūris į galimybę balsuoti internetu? Pritariate/nepritariate, kodėl?	Pritariu. Galimybė atiduoti savo balsą neišeinant iš namų neabejotinai paskatins rinkėjų aktyvumą. Tokia balsavimo forma ypač aktuali jaunesnio amžiaus žmonėms, be to, balsuoti internetu daug patogiau būtų Lietuvoje negyvenantiems piliečiams. Balsavimą internetu aktyviai palaiko negalią turintys žmonės bei jų interesus atstovaujančios organizacijos. Teisingumo ministerijos užsakymu atlikta apklausa atskleidė, kad internetiniam balsavimui nepritaria tik penktadalis Lietuvos gyventojų, 15 proc. žmonių neturi nuomonės šiuo klausimu. Įteisinus balsavimą internetu, galimybė balsuoti tradiciniu būdu ir toliau išliks, tačiau daliai rinkėjų balsuojant elektroniniu būdu reikės	Pritariu internetiniam balsavimui, tačiau kaip pirmą žingsnį išbandant šio modelio patikimumą siūlau įteisinti šią galimybę visų pirma transatlantinėje šeimoje gyvenantiems Lietuvos piliečiams (abejočiau dėl galimybės šią teisę išplėsti į šalis, ribojama interneto laisvė). Balsavimas internetu atvestų prie „elektroninių urnų“ naują kartą Lietuvos piliečių – kartą žmonių, gimusių ar didesnę savo gyvenimo dalį praleidusių laisvėje. Tai karta, be kurios mes ateities Lietuvos nesukursime. Šiuo metu valdžioje yra labiausiai sovietizuota karta, besibaiminanti ne tik internetinio balsavimo, bet ir politinių pokyčių, kuriuos toks balsavimas neišvengiamai atneštų.	Vienareikšmiškai už. Visose Europos šalyse, kur nėra prievolės balsuoti, vis mažiau rinkėjų ateina prie balsadėžių. Ten, kur įvestas balsavimas internetu – skaičiai stabilizuojasi. Pavyzdžiui, Estijoje rinkėjų aktyvumas padidėjo 2-3%. Lietuvoje balsuoja vis mažiau žmonių, taip pat akivaizdus elektorato nereprezentatyvumas – balsuoja neproporcingai mažai jaunų rinkėjų, labai apsunkintas žmonių su negalia bei užsienio lietuvių balsavimas. Turime pusę milijono žmonių, kuriems balsavimas internetu atvertų realią galimybę pareikšti savo valią rinkimuose, taigi – tiesiogiai įtakoti kokia politika Lietuvoje bus formuojama, kaip keisis pačių rinkėjų gyvenimai. Pagrindinė kritika – balsavimo slaptumas.	Liberalai visuomet rėmė balsavimo internetu įteisinimą, kelis kartus teikė su tuo susijusius įstatymų projektus Seime, tačiau jie būdavo atmetami didžiųjų partijų, kurios, matyt, nėra suinteresuotos, kad rinkimuose dalyvautų kuo daugiau žmonių. Liberalų sąjūdžio nuomone, balsavimo internetu įteisinimas padidintų rinkėjų aktyvumą tiek tarp Lietuvoje, tiek tarp užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių, būtų dar vienas žingsnis valstybės pažangos link, supaprastintų rinkimų organizavimą, balsų skaičiavimą, mažintų rinkimų organizavimo kaštus. Balsavimo internetu, kaip ir dvigubos pilietybės, įteisinimas yra įtraukti į partijos rinkimų programą.	Darbo partija savo programoje į LR Seimą 2016 m. yra aiškiai įrašiusi nuostatą: “siekdami patogesnės gyventojams balsavimo sistemos, siūlysime įteisinti rinkimuose elektroninį balsavimą, tačiau reikalausime tokios elektroninio balsavimo technologijos, kuria žmonėms būtų paprasta naudotis, balsavimo duomenys būtų apsaugoti, o rinkimų rezultatai nekeltų abejonių”. Taigi partija pasisako už saugų elektroninį balsavimą. Vienas ryškiausių žingsnių, patvirtinančių Darbo partijos nuoseklumą, yra 2016 m. birželio 14 d. priimta DPF inicijuota Referendumo įstatymo pataisa XIIP- 889, kuria įtvirtinama nuostata, kad piliečiai referendumo lape	Palaikome internetinio balsa vimo idėją, tačiau pritarsime jo įteisinimui tik tuomet, kai bus užtikrintas balsavimo saugu mas, patikimumas, balsavim o slaptumas ir stebėjimas. Šiandien informacinių technologijų specialistai kritiškai vertina internetinio balsavimo galimybes Lietuvoje – neturime galimybių užtikrinti nei slaptumo, nei saugumo. Europos valstybių patirtis rodo, jog net ir pažangios valstybės, kurios išbandė elektroninį balsavimą, jo atsisako dėl įvykusių įsilaužimų, balsavimo trukdžių, kuriems įvykus teko kartoti balsavimą. Teiginiai, jog tai labai pakeltų tautiečių aktyvumą per rinkimus yra abejotini, nes ir dabar aktyvūs Lietuvos piliečiai užsienyje turi puikias

	mažiau lėšų tiek biuletenių spausdinimui, tiek rinkimų komisijų narių darbo užmokesčiui, sumažės eilės rinkimų apylinkėse.		Primenu, kad kai kurios gyventojų grupės šiandien jo apskritai neturi. Aklieji ir silpnaregiai negali balsuoti slaptai, Brailio raštu biuletenių nėra, tad šalia turi būti žmogus. Balsuojant internetu būtų galimybė jiems tai daryti slaptai. Iš esmės internetinės balsavimo sistemos silpnoji grandis – pats rinkėjas. Niekas negali garantuoti, kad šalia kompiuterio nestovės balso pirkėjas. Lygiai kaip ir niekas negali garantuoti, kad rinkėjas kabinoje nepadarys biuletenio nuotraukos ir neatsiims savo 30 sidabrinių pateikęs įrodymą pirkėjui. Beje, internetinio balsavimo atveju saugumas netgi didesnis – nes užskaitomas paskutinis balsas, taigi, išėjus pirkėjui rinkėjas gali perbalsuoti iš naujo. Arba ateiti gyvai ir nubalsuoti popieriniu biuleteniu, kaip kad daroma dabar. Kitas aspektas – rinkėjų duomenų slaptumas skaičiuojant balsus. Šiandien naudojama išankstinė balsavimo savivaldybėse sistema taip pat nesaugi. Į tą patį voką įdedami du vokeliai – su biuleteniu ir su rinkėjo kortele. Praeitų savivaldybių rinkimų metų buvo užfiksuota, kai vokai atplėšti nesilaikant tvarkos ir rinkėjo duomenys tapo vieši. Tuo tarpu moderni internetinė balsavimo sistema, kurią naudoja Estija, užtikrina saugumą specialia tvarka, kur techniškai neįmanoma		galėtų pasirašyti elektroninio ryšio priemonėmis, taip pat pratęstas parašų rinkimo terminas nuo 3 iki 6 mėnesių. Taip pat didžioji dalis darbiečių, dalyvavusių Seimo posėdyje, palaikė elektroninio balsavimo įstatymo projekto pateikimą, kuriam visgi pritrūko kelių balsų	galimybes balsuoti, pvz., paštu, jei nenori, negali ar per toli vykti į ambasadą. Partijos pirmininkas L. Balsys, ilgus metus gyvendamas Briuselyje tokia galimybe sėkmingai naudojosi. Didžiausia problema yra ne techninės galimybės balsuoti, o emigravusių Lietuvos piliečių abejingumas savo Tėvynės reikalams, o dažnai – ir neapykanta valstybei, iš kurios jie nusprendė emigruoti. Tai rimta ir liūdna situacija. Tikimės, jog PLB sugebės dar aktyviau veikti visiems kartu taisant šią situaciją.

			atskleisti konkretaus rinkėjo balso ir sukuriama galimybė IT išmanymą turintiems visuomenės atstovams lengvai patikrinti, ar sistema nebuvo „nulaužta“. Šveicarijoje šiuo metu internetinis balsavimas veikia atskiruose kantonuose, nuo 2020 bus visoje Šveicarijoje internetu bus ir referendumai, ir rinkimai. Prancūzijoje išeiviai balsuoja internetu. Amerikoje, Australijoje ir Kanadoje – atskiros valstijos. Suomiai priėmė reikalingą įstatymą ir dabar kuria sistemą.			
Kokį siūlote bendradarbiavimo su užsienyje gyvenančiais lietuviais modelį? Ar palaikytumėte pasiūlymą prie LR Vyriausybės įkurti atskirą instituciją, kuri rūpintųsi užsienyje gyvenančių lietuvių reikalais	Mūsų PAGRINDINIS tikslas yra, kad kad tėvynainiai grįžtų į Lietuvą, išsaugoję savo tapatybę ir kalbą, tradicijas. Nemanau, kad būtų tikslinga kurti dar vieną kokią nors instituciją prie Vyriausybės, kuri užsiimtų tais pačiais koordinavimo klausimais, kuriais užsiima URM, LR Seimo Užsienio reikalų komitetas, Užsienio reikalų koordinavimo komisija, PLBT. Tarp šių institucijų sieksime įtvirtinti glaudesnį ryšį, kad viena institucija žinotų, ką daro kita, būtina griežčiau paskirstyti funkcijas ir atsakomybę. Mano nuomone, Ministras Pirmininkas galėtų turėti patarėją, kuris kuruotų užsienio lietuvių klausimus. Kita galimybė- Tautinių mažumų departamente atkurti Išeivijos skyrių.	Vien tik atskira institucija – be pinigų, įvardijimo šios srities kaip prioritetinės, taip pat koordinavimo su kitomis valstybės tarnybomis visų klausimų neišpręs (milžiniška emigracija iš Lietuvos nėra izoliuota, bet susijusi su daugeliu valstybės valdymo sričių, problemų – maži atlyginimai, didelis darbo jėgos apmokestinimas, nepagarba žmogui, teisingumo trūkumas – tik dalis šių problemų). Pirma, išvykusių lietuvių grąžinimą į Lietuvą padaryčiau prioritetiniu valstybės uždaviniu. Antra, šiam tikslui be bendradarbiavimui su užsienyje gyvenančiais lietuviais atskira biudžeto eilute skirčiau žymiai daugiau valstybės lėšų (pažymėtina, kad „Globalios Lietuvos“ programa šiuo metu neturi ne tik atskiros institucijos, bet ir jokios atskiros	Pagrindinė priemonė – sąžiningas ir nuolatinis užsienio lietuvių atstovavimas Seime. Negali būti keli šimtai tūkstančių lietuvių „priklijuoti“ kaip priedas prie vienos vieno miesto apygardos, net jei tai sostinė. Pagal užsienio lietuvių skaičių turi būti suformuotos bent dvi apygardos, kuriose išrinkti kandidatai atstovautų užsienio lietuvius nuosekliai, tiek būdami puikiai įsigilinę į užsienio lietuviams aktualius klausimus, tiek integruodami užsienio lietuvių pasiūlymus ir idėjas į įstatymų leidybą bei politikos formavimą. Sutvarkę internetinio balsavimo procedūrą, nesunkiai sutvarkysime ir šį nepateisinamai uždelstą klausimą. Iš Lietuvos per Nepriklausomybės laikotarpį išvyko penktadalis tautiečių, tad mūsų pareiga yra	Liberalai neremia naujų valstybės institucijų steigimo vienai ar kitai problemai spręsti. Manome, kad Lietuvoje yra pakankamai valstybės institucijų, tik reikia gerinti jų veiklą, ar suteikti daugiau įgaliojimų, jei tai yra reikalinga. Kaip rodo patirtis, naujos institucijos sukūrimas greičiau tik padidins biurokratiją, bus įdarbinta dar daugiau valstybės tarnautojų, o daugiau teigiamų pokyčių vargu ar atsiras. Bendradarbiavimas su užsienyje esančiais Lietuviais ir toliau gali sėkmingai vykti per Lietuvos atstovybes užsienio valstybėse tik tam reikia skirti daugiau lėšų ir darbuotojų. Liberalai taip pat planuoja paskirti vieną iš dabartinių valstybės institucijų atsakinga už emigravusių specialistų pritraukimą ir susigrąžinimą: informacijos	Suprasdama bendradarbiavimo su užsienyje gyvenančiais lietuviais svarbą, Darbo partija pritarė Migracijos komisijos Seime įkūrimui (XIIP-2291(2)), kuri turi užtikrinti efektyvesnę parlamentinę kontrolę migracijos, užsienio lietuviams aktualiais klausimais. Manome, kad migracijos, o kartu užsienyje gyvenančių lietuvių reikalais turi rūpintis atskira institucija, kuri turėtų savarankišką biudžetą, kompetentingų specialistų bei pakankamai įrankių įgyvendinti plačią migracijos stabdymo, reemigracijos ir ryšių su užsienyje gyvenančiais lietuviais palaikymo bei stiprinimo politiką. Manome, kad svarbu padėti pasaulio lietuviams švietimo (neformalusis ugdymas), bendruomenių stiprinimo (bendruomenių lyderių apmokymai),	Pritartume atskiros, prie LR Vyriausybės veikiančios institucijos įkūrimui, nes šiuo metu matome, jog trūksta efektyviai veikiančios institucijos, kuri vykdytų aktyvų bendradarbiavimą su užsienyje gyvenančiais lietuviais, nors įvairių komisijų ir departamentų yra prikurta nemažai. Užsienyje gyvenantys lietuviai sudaro apie ketvirtadalį Tautos, todėl manome, kad dabartinis Lietuvos Respublikos Vyriausybės, S eimo ir Užsienio reikalų ministerijos indėlis yra nepakankamas ir netenkinantis užsienio lietu vių poreikių.

		biudžeto eilutės). Trečia, sukurčiau „grąžinimo strategiją“ su aiškia valstybinio koordinavimo ir monitoringo sistema bei, Izraelio pavyzdžiu, įkurčiau (tai daryčiau kartu su privačiu verslu - Invest Lithuania pavyzdžiu) atskirą instituciją („vieną langelį“ vietoje 13-kos šiuo metu egzistruojančių), atsakingą už sugrįžtančių tautiečių integraciją į Lietuvos viešąjį gyvenimą bei darbo rinką. Dar viena ypač aktuali ir skaudi problema, kuriai bandyčiau sutelkti reikiamą valstybės dėmesį – nelegalus Lietuvos piliečių išnaudojimas užsienio darbo rinkose. Šią problemą spręsčiau kurdamas informacijos ir pagalbos linijas, platinant informaciją apie įsidarbinimo užsienyje ypatybes, pavojus, darbuotojų teises bei pagalbos galimybes, steigdamas diplomatinėse atstovybėse specialiai šiai veiklai skirtas pareigybes, britų pavyzdžiu įkurdamas nepriklausomo koordinatoriaus pareigybę. Užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai turėtų rinkti Seimo narį (ar net kelis) iš savų tarpo (pvz. vienas – JAV, antras – JK, trečias – atstovaujantis likusią Europą), tačiau šiam tikslui pasiekti būtina, kad lietuvių užsienyje balsuotų mažiausiai kelis kartus daugiau (šiuo metu balsuoja tik apie 20000 piliečių, kuomet vidutiniška rinkiminė apygarda yra apie	pertvarkyti esamas apygardas taip, kad suteikti du vienmandates apygardas dėl neefektyvaus valstybės valdymo išvykusiems tautiečiams. Taip pat adekvačiai turi būti vertinami, įtraukiami į Vyriausybės veiklą ne formaliai, o realiai, esami instituciniai vienetai – Išeivijos reikalų departamentas, Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras, URM ir ambasados.	specialistams pateikimą ir koordinavimą, informacijos teikimą apie šalies darbo rinkos poreikius, karjeros Lietuvoje galimybes. Taip pat numatome įsteigti atskirą rinkimų apygardą, kurioje užsienio lietuviai rinktų jų interesus atstovaujantį Seimo narį.	paramos bendruomenių projektams bei jų įtraukimui į Lietuvos gyvenimą (dialogas/formatai su Lietuvos politikais ir valdžios institucijomis) srityse. Tai pat svarbu remti nevyriausybines iniciatyvas ir projektus kaip Global Lithuanian Leaders (GLL), Big Brother LT, Pasaulio Lietuvių Jaunimo suvažiavimą ir panašias. Taip pat, atkreipdami dėmesį į tai, kad nepakankamai aktyviai piliečiai įtraukiami į sprendimų priėmimą ir siekdami įgyvendinti Darbo partijos rinkimų į LR Seimą 2012 m. programos nuostatas dėl nuoseklaus gyventojų apklausų rengimo, didesnio piliečių dalyvavimo valdžios sprendimų priėmime, DPF inicijavo įstatymo projektą Nr. XIIP-1824, kuriuo siekiama, kad gyventojų apklausas būtų galima vykdyti ir elektroninio ryšio priemonėmis. Po pateikimo buvo pritarta projektui, tačiau įstatymas vis dar nėra priimtas. Esame įsitikinę, kad toks gyventojų apklausų būdas padėtų aktyviau bei efektyviau įtraukti Lietuvoje ir užsienyje gyvenančius piliečius į diskusijas bei sprendimų priėmimą	

		40000 rinkėjų).				
Kaip žadate užtikrinti veikiančių komisijų – LR Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės bei Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo – darbo tęstinumą?	Pratęsime minėtų komisijų bendradarbiavimą, siekdami glaudesnio jų ryšio. Komisijų posėdžiai vyksta ir Vyriausybėje. Čia aptariami aktualiausi klausimai ir išeivijai, ir mums - čia gyvenantiems. Pvz. - dviguba pilietybė, žemės pardavimas užsieniečiams, Lietuvos saugumas, politinių partijų finansavimas, net Astravo atominės statyba. Ir tai natūralu, nes Lietuva mūsų visų žemė, mūsų Tėvynė, mes už ją atsakingi, ją išsaugoti turime savo vaikams ir anūkams, kur jie begyventų, kur jie bebūtų. O išsaugojimo ir saugumo terminai šiuo metu turi labai plačią prasmę, išeinančią už Lietuvos ribų. Aktualus klausimas yra ir mūsų valstybės 100-mečio paminėjimas. Ir vėl gi reikės mūsų tėvynainių aktyvaus dalyvavimo ir įsitraukimo į šiuos renginius. Paminėjau tik kelias problemas, kurias mes sprendžiame kartu, o tai ir užtikrina visų veikiančių komisijų darbo tęstinumą.	Komisijos ne tik savo darbą turėtų tęsti, bet ir bandyti nuo kalbų pereitų prie darbų. Be reguliarių diskusijų Pasaulio lietuvių bendruomenė galėtų susitelkti ties konkrečia reformų kryptimi Lietuvoje (pvz. švietimas – užsienyje veikia daug nuostabių lituanistinių mokyklėlių, kurių pedagogų patirtis gali būti neįkanojama reformuojant posovietinę Lietuvos švietimo sistemą). Tačiau ir pati valstybė turi būti atvira tokiam bendradarbiavimui, priimti Pasaulio lietuvių bendruomenės patarimus strateginėse valstybės valdymo srityse, reguliariai tartis su PLB bei svarbiausiomis pasaulio lietuvių bendruomenėmis (pvz. siunčiant atitinkamos srities vyriausybės ministrą į metinius svarbiausių lietuvių bendruomenių tarybų susitikimus).	Įstatymo projektai susiję su išeivių reikalais bus ne tik nominaliai bet ir realiai derinami su komisijomis. Jų balsas turi būti girdimas realiame kasdieniame Seimo darbe, ir vienas iš pirmųjų klausimų turi būti realios grįžtančių lietuvių priėmimo ir integravimo strategijos suderinimas.	Manome, kad abi komisijos turi tęsti sėkmingai pradėtą darbą ir privalo gauti visokeriopą pagalbą iš valstybės bei Seimo savo veiklai vykdyti. Abiejų komisijų veikla Lietuvai ir toliau yra labai svarbi, įvertinant ir tai, kad gyventojų emigracija į užsienį nemažėja.	Komisijos turi tęsti darbą teikdamos pasiūlymus efektyviai veikiančiai prie LR Vyriausybės įsteigtai atskirai institucijai (žr. atsakymus į 3 kl.), kuri rūpintųsi užsienyje gyvenančiais lietuviais	LR Seime Lietuvos žaliųjų partijos pirmininkas, Seimo narys Linas Balsys, kartu su kitais Seimo nariais, įsteigė nuolatinę statutinę Migracijos komisiją, kuri, palaikydama glaudžius ryšius su Pasaulio lietuvių bendruomene bei kitomis užsienio lietuvių bendruomenėmis, su Seimo komitetais nagrinės įvairius, su migracijos valdymu susijusius klausimus, rengs, svarstys įstatymų projektus, prižiūrės, kaip įgyvendinami jau priimti įstatymai. Jau ne pirmą kadenciją Seime veikia nestatutinė Seimo ir PLB komisija, dėl kurios sudarymo kiekvienas naujas Seimas turi balsuoti iš naujo. Tai nėra gerai tęstinumui, todėl pagal Statutą privalomai turinti būti Migracijos komisija bus apsaugota nuo politinės valios buvimo ar nebuvimo. Ši komisija galėtų ir turėtų perimti dabartinės komisijos darbo metodus, juos išplėsti, įtraukiant į bendradarbiavimą ir tas užsienio lietuvių organizacijas, kurios nėra PLB narės.
Ar turi jūsų partija užsienio šalyse (kur gausiausia lietuvių) kontaktinį asmenį/patikėtinį su kuriuo būtų galima toje šalyje bendrauti tiesiogiai? Kokiose šalyse, kontaktas.	Abejoju, ar užsienio šalyse būtina turėti partinį kontaktą. Mes tiesiogiai galime bendrauti su savo konsulatais, kultūros ataše, ambasadomis. Juk visi ten dirbantys žmonės yra suinteresuoti kuo geriau atstovauti Lietuvą, surasti kuo naudingesnius jai kontaktus, populiarinti mūsų kultūrą, padėti	TS-LKD yra viena iš nedaugelio Lietuvoje veikiančių partijų, kurios nariai tradiciškai yra labai aktyvūs užsienio politikos klausimais, (net ir būdami opozicijoje) TSL-KD turi geriausius asmeninius ryšius su svarbiausiais pasaulio lyderiais, atitinkamai, siekia nuolat plėsti tiesioginius partinius	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga kelia sau tikslą atgaivinti Lietuvą, sukurti valstybę, į kurią būtų gera grįžti, užtikrinti stabilų bendradarbiavimo su išvykusiais lietuviais mechanizmą, tad nuoširdžiai kviečiame burti mūsų partijos skyrius ar rėmėjų grupes, kviečiame atvykti į Naisiuose	Liberalų sąjūdis turis savo skyrius Airijoje, Australijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Jungtinėje Karalystėje bei JAV. Visus skyrių kontaktus galima rasti mūsų interneto svetainėje www.liberalai.lt	Darbo partija turi įkūrusi tris skyrius užsienyje – Čikagoje, Londone ir Madride. Kontaktinius asmenis rasite čia: http://darbopartija.lt/skyriai/	Dar tik 5-tus gyvavimo metus žengianti Lietuvos žaliųjų partija kol kas neturi savo partijos atstovybių užsienio šalyse, tačiau džiaugtumės, jei atsirastų iniciatyvių žmonių, turinčių ambicijų, pasiryžimo skleisti mūsų žaliąsias idėjas ir tarp užsienyje gyvenančių lietuvių bei juos burti, įkuriant skyrius

	išlaikyti tautinį identitetą. Labai daug duoda ir asmeniniai kontaktai.	ryšius tiek su centro-dešiniosiomis partijomis užsienio šalyse, tiek su gausiomis lietuvių bendruomenėmis. Vien per paskutinius metus įkurti nauji TS-LKD skyriai Londone (Londono Sičio skyriaus pirmininkas Mantas Kuncaitis, tel.: +44 7495 452444, +370 670 38040 mantas.kuncaitis@gmail.com), Vašingtone (Živilė Kriščiūnienė, tel.: +370 620 69887 z.krisciuniene@yahoo.com), Šveicarijoje (Milda Matulaitytė-Feldhausen lt-ch@gmx.ch, tel.: +41 793870289; +370 672 12112); užsienyje veikia ir Vokietijos skyrius (Paulius Makauskas, tel.: +491782114858, paulius.makauskas@tslkd.lt). Kadangi pats didžiąją savo gyvenimo dalį buvau diplomatu, daugiau nei 8 metus dirbau užsienyje (3 metus koordinavau Lietuvos derybas dėl narystės ES Briuselyje bei 5 metus ambasadoriavau Vašingtone) daugelį Lietuvos problemų matau emigranto akimis, todėl visais užsienyje gyvenančių lietuvių klausimais galite kreiptis tiesiogiai į mane: zygispavilionis@gmail.com, tel.: +37066519161.	rengiamus kasmetinius sąskrydžius ir pajusti bendrystės dvasią su regionuose gyvenančiais lietuviais.			užsienyje. Labai džiaugėmės Europos Parlamento rinkimų metu užsienyje gyvenančių lietuvių parodytu pasitikėjimu mumis. Už Lietuvos žaliųjų partiją tuo metu balsavo gan nemažas procentas užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių.
Kokiais būdais ketinate **legalizuoti** šeš ėlinę ekonomiką?	Vykdoma aktyvi ypač jautrių ekonomikos sektorių stebėsena, mažinamas grynųjų pinigų panaudojimas rinkoje, kuris sudarys skaidraus konkurencingumo augimo pamatą.	Galima pasidžiaugti, kad šešėlinės ekonomikos mastai Lietuvoje mažėja. Tačiau šešėlinė ekonomika vis dar yra aktuali Lietuvos problema. Verslininkai imasi šešėlinių praktikų dėl pernelyg sudėtingų verslo	Lietuvoje šešėlinės ekonomikos mastai yra santykinai dideli, nors vertinimai, priklausomai nuo metodikos ir institucijos, skiriasi gana ženkliai – nuo 15 iki 26 proc. BVP. Vertindami	Liberalų požiūriu, sėkmingiausias kelias mažinti šešėlinę ekonomiką yra mokesčių mažinimas. Sumažinus pridėtinės vertės ir socialinio draudimo mokesčius, verslui sumažėtų mokestinė našta.	Lietuvoje šešėlinė ekonomika viena didžiausių Europoje, todėl Darbo partija supranta problemos mastą ir svarbą. Kaip vieną efektyviausių priemonių partija siūlo gyventojų pajamų didinimą, o kitaip	Šešėlinės ekonomikos neketiname legalizuoti, ketiname su ja kovoti ir sumažinti iki nereikšmingo lygmens. Deja, šiuo metu, remiantis įvairių tyrimų duomenimis, 15 - 26 proc. visos Lietuvoje kuriamos

	Toliau stiprinsime muitinės darbą kovoje su kontrabanda ir nelegalia prekių apyvarta. Bus vykdomas išorinių sienų kontrolės stiprinimas: modernių sienos stebėjimo sistemų pažeidžiamiausiuose valstybės sienos ruožuose su Baltarusija diegimas, Muitinės įstaigų ir postų techninės bazės modernizavimas; ES vidaus sienų apsaugos stiprinimas; steigiamas Lietuvos ir Lenkijos pasienio, muitinės ir policijos tarnybų bendradarbiavimo centras Budziske; nuolatos vykdomos pratybos pasienyje su Latvija bei stiprinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp atsakingų Lietuvos institucijų. Mažinant šešėlinę ekonomiką baudos yra kraštutinė priemonė, sprendžianti pasekmes, o ne priežastis. Svarbiau yra imtis švietėjiškos veiklos, visuomenėje ugdyti vartotojų ir mokesčių mokėtojų sąmoningumą, suprantant, kad sumokėti mokesčiai grįžta įvairiomis formomis – sveikatos draudimu, ligos ar slaugos išmokomis, motinystės išmokomis, nedarbo pašalpa.	administravimo, darbuotojų įdarbinimo ir kt. procedūrų bei nepagrįstai didelių išlaidų. Taip pat turime ir neproporcingai didelį darbo jėgos apmokestinimą, kuris demotyvuoja tiek darbdavius, tiek darbuotojus ir verčia imtis šešėlinių schemų. Todėl visų pirma pradėčiau nuo pagrindinių su verslo įkūrimu, administravimu ir personalo valdymu susijusių procedūrų supaprastinimo ir dalies jų perkėlimo į internetinę erdvę. Svarbus yra ir darbuotojų mokestinės naštos mažinimas didinant NPD – tai būtų aktualu mažesnes pajamas gaunantiems Lietuvos gyventojams, tarp kurių šešėlinės praktikos yra paplitusios plačiausiai. Galiausiai, svarbus ir reikalingas yra švietimas apie šešėlinę ekonomiką ir jos įtaką mūsų kasdieniam gyvenimui, gaunamų viešųjų paslaugų kokybei. Turime stengtis tapti aukštos pridėtines vertės ekonomika – žengti Airijos, Šiaurės šalių (su nulinės tolerancijos korupcijai kultūra bei didelėmis išlaidomis moksliniams tyrimams, švietimui), o ne Graikijos keliu (kur kaip ir iki šiol Lietuvoje daugiausiai pinigų sukišama į cementą, kurį yra lengviau „pasidalinti tarp savų“). Turime pritraukti kuo daugiau užsienio investicijų bei užsienyje šiuo metu dirbančių lietuvių, kurie įpratę dirbti skaidriai ir garbingai, nevagia iš savo	šešėlinės ekonomikos tipus, priežastis ir poveikio jai būdus daugiausia remsimės prof. F. Schneiderio teoriniais darbais ir tyrimais. Galima išskirti kelias šešėlinės ekonomikos Lietuvoje priežastis – menkos žmonių pajamos, prasta mokesčių mokėjimo moralė ir nepakankamas pasitikėjimas valstybės institucijomis. Prie to prisideda ir politikų piktnaudžiavimo pareigomis bei mokesčių vengimo ar neatsakingo jų deklaravimo pavyzdžiai, jau nekalbant apie politinės korupcijos atvejus. Visa tai blogina moralinį ir pasitikėjimo legalia teisine bei ekonomine sistema klimatą šalyje ir skatina įvairias „šešėlinės“ veiklos apraiškas. Todėl pirmas darbas bus padidinti kompetenciją ir atsakomybę politinėje sistemoje. Yra numatyta visa eilė darbų, kurie padės užkirsti kelią politinei korupcijai ir padidins prižiūrinčių valstybės institucijų kompetencijos bei nešališkumo lygį. Lygiagrečiai tvarkysime mokesčių sistemą, mažindami joje išlygas ir neapibrėžtumus, kurie sudaro galimybes legaliai arba pusiau legaliai išvengti mokesčių. Siekdami supaprastinti mokesčių sistemą, padidinti paskatas	Dėl to mažėtų noras slėpti mokesčius ar bandyti jų išvengti. Taip pat ketiname daugiau dėmesio skirti visuomenės švietimui. Žmonės turi suprasti, kad mokesčiai yra mokami ne šiaip, o dėl šalies ir visų žmonių gerovės	tariant, socialinės atskirties mažinimą ir gyventojų gerovės, pragyvenimo lygio didinimą. Mūsų manymu, tai efektyviausia priemonė, skatinanti neįsitraukti į šešėlinę ekonomiką. Tam būtina nuosekliai didinti minimalią mėnesinę algą, taip skatinant ir vidutinio darbo užmokesčio augimą, mažinti darbo jėgos apmokestinimą, nes Lietuva vis dar viršija ES vidurkį. Taip pat kurti lankstesnius ir mažiau reguliuojamus darbo santykius. Darbo partija siūlo didinti neapmokestinamą pajamų dydį ir mažinti pridėtinės vertės mokestį būtiniausiems maisto produktams ir vaistams iki 5 proc. Tokiu būdu mes tikimės, kad vidutines ir mažesnes pajamas gaunatys žmonės gaus didesnes neto pajamas ir bus mažiau suinteresuoti šešėliu. Taip pat esame įsitikinę, jog reikia didinti institucijų, atsakingų už šešėlinę ekonomiką, efektyvumą ir tam skirsime papildomą dėmesį. Turime užtikrinti, kad veiktų pakankamai atgrasančios nuo šešėlinės veiklos priemonės. Tačiau tikrai nedidinsime biurokratijos ir stengsimės neapsunkinti legaliai veikiančių įmonių veiklos. Svarstome galimybes Lietuvoje taikyti amnestijas ir trumpais laikotarpiais leisti legalizuoti turimas lėšas, turtą ar panašiai nebaudžiant. Įvairiomis priemonėmis skatinsime žmonių pilietiškumą ir po	pridėtinės vertės, sukuriama šešėlinėje ekonomikoje. Ir nors pastaraisiais metais stebima mažėjanti šešėlio apimties tendencija, bendras teisinio reguliavimo neatitinkančios ekonominės veiklos lygis išlieka aukštas. Siekiant mažinti šešėlinės veiklos apimtis, būtina įvertinti tai, jog nelegalią elgseną sukelia kompleksinės priežastys: socialiai neteisinga apmokestinimo tvarka ar ydingas ekonominės veiklos reguliavimas, nepakankama i aukštas pragyvenimo lygis šalyje, gyventojų pakantumas šešėlinei ekonomikai, nepakankamai efektyvi su šešėliu kovojančių institucijų veikla. Įvertindami tai, kad kuo mažiau pajamų žmonės gauna atskaičiavus visus mokesčius, tuo didesnes paskatas turi vykdyti šešėlinę veiklą, ypač darbo rinkoje, pasisakome už: • darbo jėgos apmokestinimo mažinimą, nustatant valstybinio socialinio draudimo („Sodra“) įmokų ribas; • neapmokestinamų pajamų dydį (NPD) prilyginti minimaliai mėnesinei algai (MMA); • gyventojų pajamų mokesčių progresyvumą – ne didinant mokesčius didesnes pajamas gaunantiems, o mažinant mokesčius mažas pajamas gaunantiems; Taip pat suprasdami, kad kuo gyventojams bus

		vaikų ateities.	legaliai dirbti ir mokėti visus mokesčius, apjungsime vadinamąsias „darbdavio“ ir „darbuotojo“ socialinio draudimo įmokas. Tai sumažins darbdavio motyvaciją mokėti nepilną atlyginimą, išgrynins darbo užmokesčio ir mokesčių sąvokas ir padidins pačių dirbančiųjų atsakomybę bei reiklumą valstybės institucijoms dėl sumokėtų mokesčių panaudojimo. Taip pat sumažinsime juridinių asmenų ir verslo formų bei mokestinių režimų įvairovę. Tai supaprastins ir atpigins mokestinį bei teisinį administravimą, išskaidrins kai kurias komercines veiklas, kurios šiuo metu vykdomos prisidengiant kitomis formomis, pvz., viešųjų įstaigų. Įmonių savininkai ar vadovai neretai naudojasi įmonių lėšomis savo asmeniniams poreikiams ir taip išvengia mokesčių, todėl tai bus griežčiau reglamentuota. Grynųjų pinigų apyvartų stebėjimas ir finansinis skatinimas naudotis elektroninėmis atsiskaitymo priemonėmis bus tęsiamas toliau, kas taip pat siaurins galimybes veikti šešėlyje. Šalia viso to bus vykdomi darbai siekiant geresnio ir efektyvesnio mokesčių administravimo, bus perimama kitų šalių patirtis.		truputį stengsimės pakeisti didžiosios gyventojų dalies požiūrį į šešėlinę veiklą parodant, jog šešėlinė veikla bet kokia forma atima pajamas ne tik iš valstybės, bet ir iš kiekvieno piliečio, nes jis negauna pakankamai gerų paslaugų	lengviau veikti legaliai, tuo mažiau bus norinčiųjų veikti šešėlyje, skatinsime: • pradedančias verslo įmones apmokestinti itin mažais mokesčiais arba jų apskritai netaikyti; • sukurti jaunimui, pradedančiam pirmąjį verslą, skirtą mokestinių lengvatų paketą, leidžiantį pasinaudoti valstybės sukurta infrastruktūra, suteikiantį nemokamas konsultacijas verslo pradžios klausimais, skatinantį mentorystę. Tuo tarpu verslo savininkų iki 29 metų, įkūrusių pirmąjį verslą, įmonės pirmus trejus metus būtų atleidžiamos nuo pelno mokesčio; • rizikos kapitalo fondų jaunimo verslumo iniciatyvoms finansuoti sukūrimą; • reglamentuoti sutelktinio finansavimo (angl. crowd-funding) veiklos sąlygas; • kurti investuotojams palankią aplinką, reinvestuojamam kapitalui taikant nulinį pelno mokesčio tarifą; • lietuviškų patentų kūrimą, mažindami patentavimo kainą, padarydami konsultavimo paslaugas prieinamesnes; Siekdami įvesti stebėsenos mechanizmą apsaugai nuo neteisėto pajamų gavimo, palaipsniui įvesime visuotinį pajamų ir turto deklaravimą. Šios ir kitos priemonės, nukreiptos į pirminių šešėlinės ekonomikos atsiradimo prie žasčių mažinimą. gyventojų

						pajamų, šalies pragyvenimo lygio didinimą. visuomenės švietimą ir informavimą, rizikos ir sąnaudų užsiimti šešėline veikla didinimą, leis pasiekti, kad legali ekonominė veikla taptų patrauklesne už nelegalią.
Kokiais būdais ketinate **naikinti** korup ciją?	Visi priimami teisės aktai bus vertinami atliekant antikorupcinį vertinimą. Naują teisinį reguliavimą nustatantiems teisės aktams bus atliekama galimo poveikio visuomeniniams santykiams vertinimo analizė. Siekiant viešojo valdymo proceso atvirumo ir visuomenės aktyvaus dalyvavimo juose, ir toliau bus nuosekliai diegiamos viešojo valdymo institucijų veiklos skaidrumą ir viešosios informacijos prieinamumą, tinkamą konsultavimąsi su visuomene užtikrinančios priemonės. Modernizuosime stebėsenos informacinė sistemą (SIS) siekiant padidinti Lietuvos viešojo sektoriaus valdymo efektyvumą ir sumažinti korupciją.	Korupcija Lietuvos viešajame gyvenime yra vis dar paplitęs reiškinys. Vienas iš populiaresnių pasiūlymų kovai su korupcija yra vykdant įvairias prevencines bei edukacines programas ir taip didinant piliečių sąmoningumą. Kovai su korupcija svarbus ir nusikaltimų viešinimas, taip viena vertus keliant visuomenės pasitikėjimą valstybės teisine sistemą, kita vertus vykdant prevenciją nuo tolimesnių panašaus pobūdžio pažeidimų. Tačiau, manau, kad svarbiausias įrankis kovoje su korupcija yra nebaudžiamumo jausmo mažinimas. t.y. valstybės institucijų rodymas, kad nepaisant nuo žmogaus užimamų pareigų ar pinigų banko sąskaitose kiekio, korupciniai nusikaltimai yra išaiškinami ir už juos yra baudžiama. Privalu drastiškai sumažinti ir valstybės biurokratiją - proporcingai išvykusių iš Lietuvos skaičiui, o likusių karjerą aiškiai susieti su konkrečiais rezultatais (ir, žinoma, nuline tolerancija korupcijai). Būtina toliau stiprinti ir specialiasias tarnybas, kovojančias su korupcija,	Pirmiausia korupcija turi būti šalinama tose srityse, kur ji labiausiai apsunkina eilinio Lietuvos gyventojo kasdienių problemų sprendimą: tai sveikatos apsauga, žemėtvarka, vietos savivalda. Kovos su korupcija rezultatus matuotume išaugusiu žmonių pasitenkinimu viešuoju sektoriumi ir gerėjančia nuomone apie padėtį šalyje. Korupcija negali būti toleruojama valstybės politinėje sistemoje, nes kai nešvarūs pinigai nustelbia ar iškraipo piliečių valią, pastarieji ne tik nesijaučia, bet ir nebėra tikrieji savo valstybės šeimininkai. Už korupcijos paplitimo mažinimą turi būti atsakinga kiekviena institucija – įgyvendinti adekvačias korupcijos prevencijos priemones, parinktas pagal kiekvienos jų ypatumus. Būtina sudaryti prielaidas tokiai baudžiamojo persekiojimo sistemai, kuri būtų pajėgi „paimti“ ir aukščiausio rango korumpuotus asmenis. Žmogaus teisės – tai aukščiausia vertybė, ginama nuo korupcijos, o ne priemonė atsakomybei išvengti. Šiuo tikslu būti	Korupcijos mastus galima riboti mažinant valstybės reguliavimą verslui ir žmonėms. Kuo valstybė mažiau kišis į žmogaus privatų gyvenimą, mažiau reguliuos verslą, tuo mažės prielaidų už kažką duoti kyšį. Kitas žingsnis – valstybės vykdomų viešųjų pirkimų efektyvinimas. Siūlysime centralizuoti viešuosius pirkimus, kad jie būtų skaidresni, būtų organizuojami pagal tokius pačius standartus, į pirkimus nesikištų politikai ir institucijų vadovai. Viešojo sektoriaus įstaigose bus įgyvendintas nulinis tolerancijos korupcijai principas. Darbuotojai bus informuojami ne tik apie gresiančias sankcijas, bet ir kur kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejus. Garantuosime anonimiškumą ir apsaugą tiems viešojo sektoriaus darbuotojams ir piliečiams, kurie išdrįsta prabilti. Visose valstybės įmonėse ir įstaigose turi dirbti valdybos, kuriuose būtų nepriklausomų narių. Taip pat atsisakysime valstybei nebūtinų funkcijų ir jas perduosime privačiam verslui.	Atnaujinsime ilgalaikę nacionalinę kovos su korupcija strategiją, kuri plačiai apimtų visas valstybės gyvenimo sritis nagrinėjant priežastis ir bandant užkirsti kelią galimoms korupcijos apraiškoms, stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą bei kontrolę, o kartu šviečiant ir ugdant visuomenę. Manome, jog efektyviausi būdai yra biurokratinio masto ir perteklinio reguliavimo mažinimas, lobistinės veiklos skaidrinimas ir asmeninės atsakomybės už padarytus nusikaltimus taikymas kaip atgrasymo priemonė. Taip pat, ugdant nepakantumą korupcijai, turi būti svaresnis švietimo sistemos indėlis. Moksleiviams turi būti skiepijamas nepakantumas korupcijai, kaip reiškiniui nuo kurio ekonomiškai nukenčia visa visuomenė, apvagiamas valsybės biudžetas ir kiekvienas šalies pilietis	Kova su korupcija bei atsakomybės už padarytus nusižengimus griežtinimas yra vienas iš pagrindinių žaliosios politikos tikslų. Ypatingą dėmesį skiriame šios ydingos praktikos įveikimui valstybės tarnyboj e (vykdant tarnautojų atrankos ir skyrimo į pareigas procedūras, viešuosius pirkimus, kt.) bei sveikatos priežiūros sistemoje, kadangi čia nesąžiningas sprendimų priėmimas yra vienas opiausių, taip pat - viešųjų pirkimų srityje, kur cirkuliuoja milijardinės sumos ir vis dar daug neskaidrumo. Esame įsitikinę, jog norint reikalauti iš viešojo sektoriaus darbuotojų aukšto profesionalumo ir sąžiningumo atliekant pareigas, yra būtinas valstybės tarnybos depolitizavimas. LR Seime sieksime priimti sprendimus, kurie užtikrintų, kad politinėms partijoms priklausyti negalėtų: • valstybės tarnautojai – įstaigų vadovai, įstaigų struktūrinių padalinių vadovai, ministerijų kancleriai; • valstybės ir savivaldybės įmonių vadovai;

		taip pat ir vykdančias žvalgybos ir kontržvalgybos funkcijas, ypač žinant, kad vienas iš pagrindinių Rusijos eksporto „prekių“ ir yra korupcija. Būtina toliau vykdyti struktūrines ekonomikos reformas, kurių tikslas – sumažinti ekonominę priklausomybę nuo Rusijos (ypač energetikoje, kur dabartiniai valdantieji elektros energijos srityje praktiškai kapituliavo prieš Astravo atominę – būsimą priklausomybės nuo Rusijos ir, atitinkamai, būsimą korupcijos šaltinį).	optimizuoti teisinius procesus ir sumažinti juose formalių kliūčių teisingumo įvykdymui. Laikas pradėti taikyti proporcingas ir tgrasančias priemones praktiškai – finansinės sankcijos turi būti tris kartus didesnės už viešąjį gėrį, į kurį kėsintasi. Būtina užtikrinti, kad teisėsauga, kovojanti su korupcija, išliktų atspari politinių ir kitokių interesų poveikiui. Todėl stabiliai galioti toks teisinis reglamentavimas ir kuriamos tokios demokratinei valstybei būdingos tradicijos, kad teisėsauga tarnautų viešajam interesui. Įstatymų leidybos procedūra turi būti tokia, kad apie jokį neskaidrų sandorį nebūtų galima pasakyti: „Čia viskas pagal įstatymą“. Visi teisės aktų projektai turi būti pateikiami visuomenei patogia forma, o projektai vertinami antikorupciniu požiūriu, o vertinimo išvados – įgyvendinamos. Be priemonių numatytų Nacionalinės kovos su korupcija veiksmų plane, keliame šiuos tikslus: 1) Užtikrinti asmeninę materialinę valstybės pareigūnų, politikų, valstybės ir savivaldybių įstaigų vadovų priėmusių neteisėtus sprendimus atsakomybę; 2) Užtikrinti baudžiamosios atsakomybės už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas neišvengiamumą ir jos griežtinimą; 3) Tobulinti lobistinės			• seniūnai ir seniūnų pavaduotojai (savivaldybių); • biudžetinių įstaigų vadovai. Taip pat manome, kad būtina sudaryti teisines sąlygas, kurios skatintų valstybės tarnautojus savo funkcijas ir įgaliojimus vykdyti skaidriai ir efektyviai: užtikrinti profesinį stabilumą, apsaugą nuo politinio kišimosi, adekvatų atlyginimą. Viešojo sektoriaus skaidrumas ir jo efektyvumas visose valstybės ir savivaldybių institucijose gali būti įgyvendinamas diegiant vieno langelio sistemą, perkeliant viešąsias paslaugas į elektroninę erdvę, aktyviai decentralizuojant valdymo funkcijas, kad sprendimų priėmimas būtų kuo arčiau kiekvieno piliečio. Sprendimų priėmėjai turi būti viešinami bei nustatyta jų asmeninė atsakomybė už rezultatus. Tai ypač svarbu, kai svarstomi investiciniai, žmonių socialinei gerovei, sveikatai, vartotojų teisėms, gyvenamajai aplinkai įtakos turintys projektai ar iniciatyvos. Lietuvos žaliųjų partija sieks, kad į sprendimų priėmimą, derinant ar rengiant teisės aktus, privaloma tvarka būtų įtraukta visuomenė per visuomenines, nevyriausybines ar vartotojų teisių gynimo organizacijas, o finansiniai srautai skirti viešajam sektoriui, būtų

			veiklos teisinį reguliavimą ir stiprinti jo laikymosi priežiūrą; 4) Didinti ir skatinti konkurenciją; 5) Skatinti pranešėjų veiklą ir užtikrinti pranešėjų apsaugą; 6) Skaidrinti sveikatos ir socialinės apsaugos paslaugų teikimą; 7) Stiprinti valstybės ir savivaldybių įstaigų gebėjimus vykdyti korupcijos prevenciją ir tyrimą; 8) Skatinti verslą veikti sąžiningai ir atsakingai.			paskirstyti tikslingai, užtikrinant skaidrų viešųjų paslaugų pirkimų organizavimą, iš esmės reformuojant viešuosius pirkimus centralizavimo būdu ir kartu griežtinat reikalavimus viešųjų pirkimų organizavimui bei nustatant asmeninę atsakomybę už priimtus sprendimus. Siekdami skaidrumo ir efektyvumo sveikatos priežiūros sektoriuje įsipareigojame di egti sveikatos draudimo principą „pinigai – paskui ligonį“. Pacientams suteiksime galimybę pasirinkti tą sveikatos priežiūros įstaigą (valstybinę ar privačią), kurioje jie pageidauja gydytis, bei užtikrinsime teisę gauti valstybės nustatyto dydžio draudimo išmoką už jiems suteiktas paslaugas iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų. Tai skatins sveiką konkurenciją tarp sveikatos priežiūros įstaigų, kels teikiamų paslaugų kokybę, sumažės paskatos reikalauti papildomo neteisėto atlygio už gydymą.
Kokiais būdais žadate **stabdyti** emigra ciją?	Mums svarbu paskatinti likti ar grįžti visas visuomenės grupes, tarp jų ir aukštos kvalifikacijos darbuotojus, kuriuos užsienyje traukia inovacijos. Taip pat mokslininkus. Jiems nuo kitų metų didės atlyginimai, o doktorantams 20% didės stipendijos. Viena iš emigracijos stabdymo galimybių – darbo	Emigracija dažnai nagrinėjama kaip atskiras ir nuo nieko nepriklausomas reiškinys. Vis dėlto, tai yra daugybės mus supančių reiškinių sankaupa ir galutinė jų išraiška arba pasekmė. Jei užtikrinti gerovę kuo didesniam žmonių skaičiui reikia ilgalaikio darbo, tai tam tikras valstybės reformas užtikrinančias visiems lygų	Iki šiol besikeičiančios Vyriausybės ir Seimo nariai nuosekliai ignoravo tikrąsias emigracijos priežastis – prastą psichosocialinę situaciją, su tuo tiesiogiai susijusį aukštą smurto, savižudybių, priklausomybių lygį, sisteminį skurdą, ypatingai prastą psichologinės pagalbos prieinamumą, patyčių kultūrą ir	Didžioji dalis žmonių iš Lietuvos emigruoja, nes netiki Lietuvos ateitimi, negali čia rasti gerai apmokamo darbo. Liberalai savo programoje yra numatę mokesčių mažinimą, lanksčių darbo santykių sukūrimą, biurokratijos suvaržymą, kad žmonės Lietuvoje galėtų dirbti ir užsidirbti, valstybė juos gerbtų,	Pasikartosiu, tačiau manome, jog gyventojų gerovės didinimas yra viena efektyviausių priemonių stabdant emigraciją, todėl mes orientuojamės į gyventojų pajamų didinimą, ekonomikos augimą. Taip pat manome, jog privalome didesnį dėmesį skirti naujų darbo vietų kūrimui, ypač aukštos pridėtinės vertės, bei regionų politikai. Pirma,	Vieno „recepto“ sustabdyti emigraciją – nėra. Lietuviai išvyksta dirbti ir į gyventi į užsienį vedini įvairių priežasčių – nepasitenkinimo ekonomine, socialine, netgi emocine padėtimi šalyje. Priemonės emigracijai stabdyti taip pat turi būti kompleksinės. Atsižvelgdami į tai, ketiname imtis šių

	užmokesčio didinimas. Atsigaunant ekonomikai nuosekliai didiname viešojo sektoriaus, biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimus, padidinome neapmokestinamąjį pajamų dydį. Tokia kryptimi dirbsime ir ateityje.	teisingumą, kuris skatina pasitikėjimą ir pasitenkinimą savo valstybe galime stengtis užtikrinti jau dabar. TSLKD pasiūlė konkretų planą („Naujas planas Lietuvai, žr. http://tsajunga.lt/rinkimai/rinkimu-programa/), kurio esmė – aktyvios priemonės Lietuvos žmonių gerovei kelti (investuoti į aukštą pridėtinę vertę kuriančias ūkio sritis, didinti regionų centrų ekonominį konkurencingumą, ugdant tokius darbo įgūdžius, kurių labiausiai reikia darbo rinkai, išlaikant turimus, susigrąžinant prararstus ir pritraukiant naujus talentus ir kt.). Didėjantys atlyginimai (įsipareigojame pasiekti bent jau 1250 eurų vidutinį atlyginimą Lietuvoje), mažėjantys mokesčiai (NPD susiejant su minimalia alga, žymiai padidinti NPD už kiekvieną vaiką) ir kitos naujame plane įvardytos priemonės Lietuvą turėtų padaryti viena iš konkurencingiausių valstybių regione. Stabdant emigraciją svarbi ir reali pagalba šeimoms, kad tėvams būtų paprasčiau auginti vaikus, o vaikai augtų tinkamai prižiūrėti, todėl konkrečiomis praktinėmis priemonėmis būtina padėti šeimoms visais jų gyvenimo etapais – nuo mažųjų priežiūros iki rūpesčio pagyvenusiais tėvais. Tikslas – laimingos šeimos, kuriančios savo ateitį ir gausėjančios čia, Lietuvoje. Norėdami iš tiesų pagelbėti vaikus	elementarios pagarbos žmogui stoką. Nepateisinama kaltinti užsienio lietuvius „gardesnio kąsnio vaikymusi“ ar „Tėvynės išdavimu“. Natūralu ir suprantama, kad kiekvienas žmogus nori gyventi oriai, kiekviena šeima nori užtikrinti savo vaikams saugų ir sotų gyvenimą su geromis išsilavinimo ir įsidarbinimo perspektyvomis. Pirmas dalykas, kurio imsimės – esminė socialinės sistemos pertvarka, orientuota į realią pagalbą kiekvienai šeimai pagal poreikius, laiku ir tiek, kiek reikia, teikiama koordinuotai bendradarbiaujant visiems reikalingiems specialistams. Atsisakysime šeimų rūšiavimo į socialinės rizikos ir „normalias“, kurios dažnai pelnytai pyksta, kad kol mėgina kapstytis – gauna tik kritiką ir nulį pagalbos, tačiau jei degraduoja, tuomet valstybė randa kiekvieno vaiko išlaikymui įstaigoje po 1000€ per mėnesį, o socialiniai darbuotojai ima lankytis dažniau nei svečiai. Tik rezultatas primena lavono reanimavimą. Mūsų tikslas – ankstyva psichologinių, socialinių, finansinių problemų diagnostika, konkretus socialinės rizikos veiksnių sąrašas (smurtas, priklausomybė, skurdas, skyrybos, šeimos nario suicidas, negalia ar sunki liga, bedarbystė, vaiko	nesikištų į asmeninį gyvenimą. Manome, kad Lietuvoje per keturis metus vidutinis atlyginimą gali pasiekti 1000 eurų „į rankas“. Tai galima padaryti kasmet po 1 proc. mažinant socialinio draudimo mokestį, įvedant “Sodros” lubas uždirbantiems daugiau 2200 eurų prieš mokesčius, suvienodinant minimalų atlyginimą su neapmokestinamu pajamų dydžiu, atleidžiant įmones, kurios kuria naujas darbo vietas, nuo pelno mokesčio, pritraukiant į mūsų šalį daugiau užsienio investicijų. Lietuvą planuojame paversti talentų traukos centru, kad mūsų valstybėje būtų pačios geriausios sąlygos regione pradėti verslą ar jį perkelti iš kitų šalių.	turime sudaryti palankes sąlygas verslui, ypač besikuriantiems regionuose, įteisinti lankstesnius darbo santykius, pritraukti investuotojų. Antra, turime didelį dėmesį skirti švietimui, inovacijoms ir jų efektyviam bendardarbiavimui su verslu. Manome, jog pritaikius šias priemones galime sumažinti emigracijos mastus. O kitas svarbus prioritetas, mūsų manymu, nukreiptas labiau į reemigraciją yra visapusiška pagarba užsienio lietuviams ir grįžimo koordinavimas užtikrinant visas reikalingas paslaugas norintiems grįžti. Pavyzdžiui, informacijos apie darbo vietas, karjeros galimybes, darbo užmokesčio kitimą, darbo santykių reguliavimą teikimas, taip pat informacijos apie galimybes kurti verslą nuolatinis teikimas užsienyje gyvenantiems lietuviams. Kartu palankių integracijos sąlygų kūrimas per socialines paslaugas, ypač vaikams, sveikatos apsaugos sistemos prieinamumas visiems ir pan. Ne mažiau svarbu yra įtikinti žmones, jog jie reikalingi Lietuvai, kad mūsų šalis atvira ir tolerantiška, kad piliečiai gali pasitikėti valdžia – visa tai galima įgyvendinti teisingai komunikuojant, realiai veikiant ir didinant gyventojų pasitikėjimą valstybe	veiksmų: • iki 2018 metų panaikinsime gyventojų pajamų mokesčio (GPM) perskirstymą tarp savivaldybių. Taip skatinsime savivaldybes pritraukti investuotojų ir kurti darbo vietas, o savivaldybių biudžeto pajamos, tenkančios vienam gyventojui, pasiskirstytų tolygiau nei dabar. Gyventojų iš mažųjų Lietuvos miestų nebūtų priversti bėgti iš Lietuvos dėl per mažai apmokamo darbo. • palaikysime darbo kodekso liberalizavimą. Darbo kodeksas turi užtikrinti darbo jėgos konkurencingumą su kitomis valstybėmis, kartu užtikrinant pakankamą darbuotojų apsaugą ir realų darbo kodekso laikymąsi. • sieksime, kad pastangos išlaikyti šeimą nekliudytų ją kurti, džiaugtis ir puoselėti – verslas mokestinėmis lengvatomis būtų skatinamas suteikti tėvams (globėjams) lankstesnes galimybes dirbti ir prižiūrėti vaikus. • sieksime, kad, išaugus ekonomikos galimybėms, būtų mokamas pajamų minimumas visiems Lietuvos piliečiams be išimties, kurį turėtų užtikrinti valstybė. Tai būtų ne tik socialinė garantija, bet ir žmogaus teisės išgyventi užtikrinimas, neturint galimybės jam gauti darbo ar kitokių pajamų. • priimsime sprendimus,

		auginantiems tėvams, užtikrinsime palankesnes sąlygas sugrįžti į darbo rinką. Jauniems tėvams padėsime paprasčiau įsigyti pirmąjį būstą, o dalį pensijos susieję su vaikų įmokų į Sodrą dydžiu ir skaičiumi, garbingo amžiaus sulaukusiems tėvams užtikrinsime oresnę senatvę (pensiją kelsime iki 400 eurų). Pasisakau ir už „vaiko pinigų“ grąžinimą, koks buvo iki globalinės krizės, t.y. grąžinti 100 proc. atlyginimo mamai ar tėčiui visus pirmus vaiko auginimo metus, 80 proc. – antrus metus, aktyviai plėtoti darželių ir vaiko priežiūros infrastruktūrą. Būtina vispausiškai paremti šeimos verslą, maksimaliai sumažinti administracinę ir mokestinę naštą smulkiajam ir vidutiniam verslui. Lietuvos problema yra ir tuštėjantys regionai, kuriuose privalome atkurti regionų centrus bei darbo vietas. Tai galima padaryti tikslingai perskirstant iš įvairių šaltinių gaunamą finansinę paramą, pritraukiant užsienio investicijas, suteikiant lengvatas kuriantiems verslą regione. Galų gale turime įsiklausyti į išvykusių lietuvių priekaštus Lietuvai, kad Lietuvą atitinkamai kartu pakeistume, todėl kaip minėta aukščiau – būtina sukurti aiškią išvykusių lietuvių grąžinimo strategiją, su aiškiais pinigais, prioritetais, struktūra, kuri kiekvieną	gimimas), į kuriuos automatiškai reaguos socialiniai darbuotojai ir kiti specialistai, sukurdami šeimai palankias sąlygas išspręsti problemas ir sustiprėti, o reikiamais atvejais – gauti nuolatines paslaugas, kad būtų išsaugota pavyzdžiui negalią turinčio vaiko teisė augti šeimoje. Taip pat imsimės struktūrinių reformų, skurdo ir regioninės atskirties įveikimas taps prioritetiniu uždaviniu. Pripažindami, kad ekonomine aukšto nedarbo lygio ir emigracijos priežastimi yra sąlyginai nedideli atlyginimai, imsimės sparčių ir efektyvių priemonių gyventojų gaunamų pajamų lygio kėlimui (pvz. mokestinės lengvatos įmonėms, mokančioms didesnius nei vidutinis sektorinis atlyginimas regione, mokesčių, mokamų nuo mažiausių pajamų mažinimas. Tobulinsime savivaldybių biudžetų sudarymo tvarką taip, kad ji motyvuotų savivaldybes gerinti verslo aplinką, skatinti vietos verslą bei pritraukti užsienio ir vietos investuotojus kurti naujas darbo vietas. Skatinsime vietos savivaldą investuoti į gyvenimo aplinkos kokybės gerinimą regionuose, kokybiškas sveikatos apsaugos, švietimo paslaugas, kompaktiškas, kokybiškas, demografines tendencijas atitinkančias viešąsias erdves, poilsio,			ypatingai mokesčių srityje, skatinančius smulkų ir vidutinį verslą, mažinančius perteklinę administracinę naštą.

		„sugrįžusį“ Lietuvos pilietį vertintų kaip didžiausią investiciją į valstybę, visapusiškai (24 valandas per parą) padėtų Lietuvos piliečiams grįžti į Lietuvą (sukuriant įvairias teisines, finansines, ekonomines paskatas grįžti).	pramogų ir sporto infrastruktūrą, įtrauksime verslą į šių paslaugų teikimą. Sieksime, kad išliktų ir stiprėtų regioniniai švietimo ir kultūros centrai – bibliotekos, jaunimo centrai ir kitos įstaigos, skatinančios kultūrinį visuomenės savirealizavimą, bendruomenių stiprėjimą, remsime savanorišką kultūrinę veiklą.			
Investuotojai Lietuvoje susiduria su kvalifikuotos darbo jėgos trūkumu. Kaip siūlote spręsti šią problemą, kokias priemones ketinate įgyvendinti?	Profesinio mokymo įstaigos specialistų rengimą derins su darbo rinkos poreikiais. Bus atnaujinama profesinio mokymo sistemos infrastruktūra. Ir toliau didinsime IT išsilavinimą turinčių žmonių skaičių. Bus vykdoma kryptingą profesinio orientavimo programą, siekiant užtikrinti, kad profesinės ir aukštosios mokyklos ruoštų rinkoje paklausius ir Valstybei reikalingus specialistus. Profesinio ugdymo centruose mokiniai bus supažindinami su darbo rinkos tyrimais, jiems bus suteikiama informacija apie Valstybei reikalingas profesijas. Skatinsime verslo ir švietimo sektorių bendradarbiavimą, kuris užtikrins sklandų jaunų žmonių įsiliejimą iš švietimo sistemos į darbo rinką.	Kvalifikuotos darbo jėgos problema dažnai iškyla dėl to, kad įgavę gerą išsilavinimą jauni žmonės išvyksta į užsienį, kur kvalifikuotiems ekspertams mokami aukšti atlyginimai. Vyriausybė ir Seimas privalo stengtis kelti toliau kelti atlyginimus Lietuvoje bei mažinti mokestinę naštą. Būtina pagerinti verslo ir universitetų bendradarbiavimą – tai padės jauniems žmonės atsakingai rinktis studijas bei savo karjeros galimybes pažinti dar studijų universitete metu. Atitinkamai, Lietuvoje būtina atlikti tikrą švietimo reformą – TS-LKD yra pasiūlusi „Naują Lietuvos švietimo planą“ (žr. http://tsajunga.lt/rinkimai/programos/svietimas/), kurios tikslas – paversti Lietuvą kūrybiška inovacijų šalimi, besiremiančia visų pirma savo (o ne svetimų) žmonių gabumais ir intelektiniu potencialu. Nepritariu darbo jėgos ieškojimui užsienio šalyse, atsivėrimui darbo jėgai iš trečiųjų šalių –	Lietuvoje švietimo sistema, pradedant viduriniuoju ir baigiant aukštuoju mokslu nėra pakankamai konkurencinga ir efektyvi, nėra tampriai susieta su greitai kintančios ekonomikos ir verslo poreikiais. Esame parengę švietimo pertvarkos priemones, įskaitant didesnę aukštųjų mokyklų ir kolegijų specializaciją, geresnę jų tarpusavio sąveiką ir didesnio dėmesio skyrimą darbinėms profesijoms rengiančioms mokykloms. Visa tai duos teigiamus rezultatus, padidinant kvalifikuotų darbuotojų skaičių Lietuvoje. Verslo įmonių ir jų asociacijų bei mokslo įstaigų bendradarbiavimas taip pat yra nepakankamas, todėl jis bus visokeriopai skatinamas. Tai padės tiksliau vertinti ir prognozuoti specialistų ir kitų dirbančiųjų paklausą darbo rinkoje, geriau integruos verslo patirtį ir žinias į mokymo programas, bus sudaromos geresnės	Norint išspręsti darbo jėgos trūkumą reikia visų pirma sumažinti emigracijos mastus, kad žmonėms būtų sudarytos tinkamo sąlygos dirbti ir užsidirbti Lietuvoje. Kaip tai padarysime, jau atsakėme ankstesniame klausime. Taip pat ketiname daug dėmesio skirti švietimui. Lietuvos mokyklos turėtų taptų jaunųjų talentų kalvėmis – mokytojai gautų geras algas ir būtų labiau motyvuoti, vaikai būtų mokomi pagal šiuolaikinius poreikius ir baigę mokslus taptų gerais darbuotojais. Valstybė turėtų skatinti jaunimą rinktis paklausą rinkoje turinčias specialybes, mažiau lėšų skirti specialistų, kurių šiuo metu nereikia, rengimui.	Pirmiausia, Lietuva turi prieiti bendros nuomonės ir susitarti, kokia yra valstybės vizija, kur ir kokia kryptimi investuojame, kur yra mūsų šalies prioritetai. O tada galima kalbėti apie realias priemones. Egzistuoja kelios ekspertų pripažįstamos priemonės, kuriomis jau ir dabar yra sprendžiama ši problema. Pirma, su darbo rinkos poreikiais susietas švietimas nuo vidurinio ugdymo iki aukštosios mokyklos (STEAM, užsienio kalbų mokymasis, valstybės finansuojamos vietos pagal rinkos tendencijas bei mokymo kokybės didinimas). Antra, didesnis mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimas, nes dabar esanti infrastruktūra nėra pakankamai išnaudojama, nėra aiškios strategijos ir institucijos koordinuojančios šią sritį. Trečia, talentų paieška ir pritraukimas – čia reikia ieškoti efektyviausių priemonių, galbūt tai informacinė platforma,	Siūlome racionalesnį biudžeto lėšų panaudojimo kelią, aiškiau prioritetizuojant svarbiausias viešojo gyvenimo sritis, tokias, kaip krašto apsauga, sveikatos apsauga, švietimas, mokslas ir kultūra. Taip pat siūlome kai kurias lėšas taupančias administracines reformas: • ketiname sumažinti ministerijų skaičių iki 10, sujungdami Energetikos ir Ūkio, Kultūros bei Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos bei Socialinės apsaugos ir darbo, Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijas; • pasisakysime už Seimo narių skaičiaus sumažinimą iki 121; • valstybės tarnautojų skaičių ketiname sumažinti 15 proc.; • dalį ministerijų perkelsime į kitus didžiuosius šalies miestus, taip ne tik didindami regionų politinę ir ekonominę įtaką, bet ir mažindami ministerijų išlaikymo kaštus prestižiniuose Vilniaus rajonuose.

		darbo jėgos trūkumą galima kompensuoti sukuriant tinkamas sąlygas dirbti ir užsidirbti pačioje Lietuvoje, bei, kaip minėta anksčiau, Lietuvos piliečių grąžinimą iš užsienio paskelbti nacionaliniu uždaviniu.	išankstinio karjeros planavimo galimybės, plečiamos pameistrystės ir darbinės praktikos programos. Siekdami imtis kitų priemonių spęsti kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo problemas, skatinsime stambesnes Lietuvoje veikiančias įmones ir jų asociacijas kooperuotis ir steigti savo atstovybes D. Britanijoje ir kitose šalyse, kur studijuoja ir dirba Lietuvos piliečiai. Taip bus sukurtos palankesnės sąlygos jiems susipažinti su darbo ir karjeros galimybėmis Lietuvoje. Tuo pačiu tai padės spręsti ir nemažėjančių emigracijos mastų problemą. Taip pat numatysime palankesnes galimybes atvykti į Lietuvą ir dirbti kitų šalių piliečiams, kurių profesiniai įgūdžiai atitinka ilgalaikius valstybės interesus ir verslo poreikius. Skatinsime ir sudarysime palankesnes sąlygas Lietuvoje likti ir dirbti čia studijuojantiems kitų šalių piliečiams, kurie yra susipažinę su Lietuvos kultūra ir gyvenimu. Dalinis darbo pajamų apmokestinimo sumažinimas, įskaitant „Sodros“ išmokų „lubų“ panaikinimą, kas yra numatoma daryti pertvarkant mokesčių sistemą taip pat prisidės prie konkurencingesnės aplinkos kūrimo, siekiant išlaikyti ir pritraukti į Lietuvą kvalifikuotą darbo jėgą.		“talentų vizos”, patrauklesnė mokestinė aplinka.	Šios priemonės leis optimizuoti viešojo sektoriaus veiklą, o sutaupytas lėšas bus galima perskirstyti socialinėms ir švietimo reikmėms.

Ar biudžeto lėšų panaudojimas yra pakankamai efektyvus? Jeigu tobulintinas, kaip siūlote spręsti problemas, kokias priemones ketinate įgyvendinti?	Siekiant racionaliai ir atsakingai naudoti viešajam valdymui skiriamus išteklius ir didinti jų valdymo efektyvumą, bus kryptingai dirbama, tobulinant viešųjų pirkimų sistemą, kuriant centralizuotą valstybės nekilnojamojo turto valdymo sistemą, bus pamatuotai (pagrįstai) konsoliduojamos valstybės įstaigų bendrosios funkcijos (viešųjų pirkimų, personalo valdymo, buhalterinės apskaitos tvarkymo, informacinių ir ryšių technologijų) ir kt.). Siekiant efektyvaus ir mažiau kainuojančio viešojo valdymo, ir toliau bus nuosekliai tobulinama strateginio planavimo, programinio biudžeto, audito ir atskaitomybės sistema, iš valstybės ir savivaldybių įstaigų reikalaujama vykdyti sprendimų poveikio ir biudžeto programų vertinimus, funkcijų peržiūras, veiklos rezultatų stebėseną ir vertinimus.	Būtina sumažinti valstybės valdymo aparatą bent 1/3, palikčiau tik profesionalus, žinančius kaip siekti konkretaus rezultato, valstybės tarnyboje maksimaliai įvesčiau projektinę vadybą, vidinę tarpžinybinę rotaciją. Reformuojant švietimo sistemą iki 2020 m. padidinti mokslinių tyrimų finansavimą iki 3 proc. BVP. Būtina toliau didinti ir išlaidas gynybai. Siekiant maksimaliai išnaudoti paskutinius 4 metus skiriamą ES paramą mūsų biudžetui ir įvairioms kitoms projektinėms veikloms, TS-LKD savo Naujajame plane Lietuvai siūlo įkurti Lietuvos Strateginių investicijų fondą (LSIF). Fondo biudžetą būtų įtraukiamos ir privačios investicijos. Pagrindiniai LSIF tikslai būtų: proveržis mokslo ir inovacijų srityje – pritraukti pasaulinio lygio aukštųjų technologijų bendroves, skatinti sėkmingų naujų inovatyvių įmonių atsiradimą ir plėtrą bei išplėtoti strateginius aukštą pridėtinę vertę kuriančius ekonomikos sektorius – IT, biotechnologijų, fotonikos/lazerinių technologijų ir energetikos (SGD) sritis; regione sparčiausiai augančios eksporto apimtys – užtikrinti eksporto apimčių augimą pritraukus eksporto rinkoms gaminančio verslo investicijas ir, valstybei padedant, sumažinti eksporto sandorių riziką	Mūsų manymu, nors lyginant su kitomis ES valstybėmis santykinės visų Lietuvos viešųjų finansų biudžetų pajamos ir išlaidos nėra didelės (yra mažesnės nei 30 proc. BVP), valstybės surenkamos mokestinės ir kitos lėšos naudojamos nepakankamai efektyviai. Taip yra dėl nepakankamos politikų ir aukštųjų valstybės pareigūnų kompetencijos ir atsakomybės, jų trumpalaikių paskatų ir motyvų dominavimo ilgalaikių valstybės interesų sąskaita, silpnų kitų valstybės institucijų, atsakingų už kontrolę ir auditą gebėjimų ir nepakankamo jų nepriklausomumo nuo politikų įtakos, pernelyg didelio viešųjų finansų valdytojų skaičiaus (per daug kaštų centrų) ir kitų sisteminių priežasčių. Todėl Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga pirmiausiai skirs dėmesį šiems sisteminiams veiksniams. Tai – nelengvas ir ilgas procesas, kuris reikalauja ypatingos kompetencijos ir tęstinumo. Todėl į pagalbą pasitelksime geriausius šalies ir užsienio ekspertus, taikysime kitų, pažangiausių šioje srityje valstybių patirtį. Kadangi didžiausios išlaidos tenka trims viešojo sektoriaus sritims – socialinei ir sveikatos	Liberalai mano, kad šiuo metu daug pinigų valstybė išleidžia pagal politinius, o ne ekonomine logika pagrįstus sprendimus. Dėl to valstybės skola per paskutinius keturis metus išaugo nuo 12,5 iki 16 mlrd. Eurų. Liberalai ministerijų išlaidas planuoja mažinti penktadaliu, sieksime pradėti mažinti valstybės skolą, todėl visos valstybės institucijos bus priverstos planuojant savo išlaidas pagrįsti jų būtinumą ir svarbumą	Biudžeto lėšų naudojimas visada gali būti efektyvesnis. Viena iš sričių, kuri reikalauja greito veikimo yra biurokratijos ir perteklinio reguliavimo mažinimas, kartu su visu iš to išplaukiančiu valstybės tarnyboje dirbančių darbuotojų mažinimu. Esame paskaičiavę, jog gyventojų skaičius sumažėjo maždaug 21 proc., todėl minimum tokiu santykiu planuojame mažinti ir valdininkų skaičių, tuo labiau, jog esame viena iš pirmaujančių valstybių pagal valstybinio sektoriaus dydį. Kartu labai svarbus ir valstybės tarnautojų profesionalumas, todėl turime dar labiau stiprinti jų profesinį tobulėjimą, didinti skaidrumą valstybės tarnyboje. Atlyginimų valstybės tarnyboje paslaugų klausimas (už darbą – bonusai). Kitas svarbus blokas yra veiklos rezultatų, biudžeto, skolų valdymas. Manome, jog čia yra daug erdvės ir rekomendacijų veiklos bei biudžeto lėšų efektyvesniam panaudojimui.	

		lietuviškos kilmės įmonėms; tolygus regionų vystymas – sudaryti sąlygas planingam ir nuosekliam 10 Lietuvos regionų vystymuisi, užtikrinant aukštesnės kokybės gyvenimą žmonėms ir spartaus augimo galimybes regionuose investuojančiam verslui; smulkaus ir vidutinio verslo vystymą – patenkinti verslo skolinimosi poreikius investicijoms į plėtrą ir technologinį atsinaujinimą.	apsaugai ir švietimui, jos bus optimizuojamos, nustatant aiškius tikslus ir kokybės standartus, aiškiau susiejant atlygį su darbo rezultatais. Valstybės tarnyboje remsimės profesionalais, panaikinsime dubliuojančias funkcijas ir padidinsime pareigūnų atsakomybę dėl neefektyvių sprendimų ir sukeltos žalos valstybei. Sutvarkysime valstybės valdomo turto apskaitą ir padidinsime jo efektyvumą. Vertinant ir planuojant valstybės investicijas, bus remiamasi objektyvia kaštų ir naudos analize visam projekto gyvavimo ciklui, nesiorientuojant tik į trumpalaikius ekonominius ar biudžetinius tikslus ar motyvus. Svarbi sritis – ES paramos lėšų panaudojimas. Lietuvos ekonomika ir viešieji finansai tapo struktūriškai priklausomi nuo šios paramos. Be to, ne visa parama panaudojama racionaliai ir efektyviai. Todėl pasitelkę nepriklausomus užsienio ekspertus, įvertinsime jau padarytas klaidas ir galimas perteklines bei neefektyvias investicijas ir užkirsime joms kelią ateityje. Pakeisime privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelį, kuris šiuo metu yra ydingas ir nepagrįstai didina valstybės išlaidas. Naujojo modelio skiriamasis bruožas			

			bus tai, kad privati įmonė, dalyvaujanti bendrame su valstybe projekte, ekonominę grąžą turės gauti iš kitų privataus sektoriaus dalyvių, o ne iš viešojo sektoriaus išteklių.			

Liberalų sąjūdis pateikė tik partijos atsakymą
Atsakymai netaisyti, neredaguoti bei nekoreguoti. T.y. kalba netaisyta
Kandidatai surikiuoti pagal jų partijų eiliškumą LRS rinkimuose (LSDP -1, TS-LKD-2, LV-ŽS-6, LS-7, DP-8, LŽP-12).